

ПОПОВА О.В., магістр, м. Харків, НТУ «ХП»

ПІДХІД ДО ВИБОРУ БАЗИ РОЗПОДІЛУ НЕПРЯМИХ ВИТРАТ

Розподіл непрямих витрат залишається актуальною проблемою, що не знайшла в теорії і практиці остаточного вирішення. Особливою складністю ця проблема відрізняється в багатоміноменклатурному виробництві, в якому вибір методу розрахунку непрямих витрат для окремого товару служить предметом суперечки.

Інтерес до методів і прийомів розподілу непрямих витрат диктується їх значним впливом на собівартість і ціну продукції виробляемому підприємством, а також їх роллю, що виявляється при вирішенні завдань управління витратами підприємства. Таким чином, якість розподілу непрямих витрат зачіпає інтереси покупця і постачальника.

Найбільш простим і точним методом визначення собівартості одиниці продукції є метод прямого розрахунку, при якому загальна сума витрат підприємства ділиться на загальну кількість виробів одного типу. Проте таке виробництво являє собою окремий випадок. Для багатоміноменклатурного виробництва теорія і практика виробили різні методи калькуляції з урахуванням специфіки тієї або іншої галузі промисловості. У цих методах величина непрямих витрат, що припадає на конкретний виріб, визначається опосередковано шляхом використання різних баз розподілу. До таких баз належать зарплата основних робочих, об'єм випущеної продукції, вартість основних матеріалів, напівфабрикатів і комплектуючих, сума прямих витрат.

Можна не сумніватися в тому, що число баз розподілу непрямих витрат в майбутньому збільшиться. Але вже сьогодні у практиків виникає питання: якій базі слід віддати перевагу в умовах діяльності конкретної фірми? Для відповіді на дане питання необхідно вибрати критерій оцінки переваги варіанту. Абсолютно очевидно, що кращим виявиться той

варіант, при якому буде досягнуте найменше відхилення частки розподілених витрат в собівартості різних виробів від її середнього значення по вибірці, що включає ці вироби, або, кажучи інакше, перевагу слід віддати тій базі розподілу, яка забезпечить найменше коливання частки непрямих витрат в собівартості виробів.

При такому підході якість розподіленої бази можна оцінити по абсолютній величині коефіцієнта варіації, що обчислюється по відомій в статистиці формулі:

$$V = \frac{\delta}{\bar{X}} * 100 = \frac{\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n-1}}}{\bar{X}} * 100$$

де V – коефіцієнт варіації по середньквдратическому відхиленню;

δ – середньквдратическое відхилення;

– середньоарифметичне значення змінної величини (у нашому випадку – значення показника, знаходящогося в основі бази розподілу);

x_i — i -е значення змінної величини;

n — число варіантів (у нашому випадку — число виробів або замовлень).

Вибір більш відповідної бази розподілу непрямих витрат дозволяє підприємству отримати точні дані про абсолютну і відносну прибутковість замовлення, тобто інформацію, необхідну для ухвалення обґрунтованого управлінського рішення про відношення до замовлення.